

Moravuri și năravuri

Avxentie Zagarelli, originar din Georgia, a trăit între 1857–1902, a fost și actor la Teatrul Popular din Tbilisi și a scris drame realiste și comedii de moravuri (*Cum ai venit, așa vei pleca, Timbireli, Alte vremuri azi trăim*, ș.a.), jucate și traduse în toată lumea. Ion Sapdaru a tradus și adaptat **Pețitoarele** după *Hanuma*, o comedie a moravurilor secolului XVIII, arhetip al moravurilor de azi, când pețitoarele și-au deschis agenții matrimoniale, scrisă cu mult farmec și umor care i-au inspirat toată mașinăria acestui spectacol, unde butaforia lui Nicolai Mihăilă și costumele absolut senzaționale ale Stelei Verebceanu sunt parte vie din ea. Spectacolul începe cu o imagine monumentală: în fundal, la o masă lungă cât lățimea scenei, în clarobscur; Balanzone și prietenii lui de pahar, însoțiți de desfrânatelile orașului, petrec în mare veselie. Rând pe rând, panourile uriașe de carton pictat cu imaginea interioarelor și exterioarelor, ultimul panou fiind cel al blazonului contelui Balanzone (pecetea rangului său nobil, completată cu simbolul năravului său: un butoi din pivnițele cândva pline). Însă magia monumentalului se rupe: intrăm în plină discordie a acestei familii ruinate de viciul de nestăvilat al lui Balanzone, locul care devine un teren de luptă al celor două pețitoare rivale, pentru că este râvnit de negustorul Brambazzi care are bani, are o fată frumoasă de măritat, dar nu are blazon. Pețitoarea era cea care făcea jocul într-o lume în care sentimentele și morala n-aveau loc. Regizoral s-a preferat această viziune de realism privit printr-o oglindă concavă pentru a scoate caracterele găunoase ale unei lumi pline de vicii și ușor de compromis. Uneori s-a plusat pe bufonerii și ridicol, ceea ce a împins spectacolul către publicul larg, fiindcă publicul, vrem nu vrem!, se distrează până la delir la asemenea scene. Însă nu la fel de manipulată spre caricaturalul strident este povestea de dragoste dintre Angela și Leandro; aici găsim un rafinament și o tonalitate a jocului convingătoare emoțional, mai ales în scena în care Leandro dansează cu bunica Batista, de un umor picant. Deosebit de bine realizată este și scena din piață, cu negustorii care se înșală între ei pentru a vinde fiecare mai mult decât vecinul lor (aici Daniel Busuioc joacă un evreu perfect recognoscibil), cu jandarmul care trece să i se umple sacoșa pentru a „închide ochii” la neregulile negustorilor, cu certurile autentice dintre negustori care ajung la apogeu când cele două pețitoare se păruiesc pur și simplu. O altă scenă remarcabilă este cea în care Gasparina pătrunde în casa lui Balanzone ascunsă chiar într-un butoi, iar planul ei de deturnare a căsniciei pusă la cale de Farfarella este conceput pe capacul butoiului pe care urcă apoi Pasqualito, într-un acces de dragoste pentru Gasparina. Sunt multe scene care dovedesc că decupajul regizoral este unul minuțios construit și în deplină concordanță cu textul piesei și, dacă nu s-ar fi șarjat pe acel comic de suprafață, acest spectacol ar fi putut fi aproape de unul foarte bun. Anne Marie Chertic smulge hohote de râs și aplauze, într-un joc energetic, voluptuos, construind o Gasparina bătaioasă, cu multe nuanțe schimbătoare, de la agresivitate la blândețe, de la feminitate la masculinitate și grotesc – prin exotismul jocului ei mi-a amintit de femeile lui Gauguin din insulele Tahiti. Pușa Darie aduce o Orsola impetuoasă, dar ușor de

manevrat în slăbiciunile ei de către fratele Balanzone, pe care Teodor Corban îl interpretează pe acesta cu multă veridicitate, scoțând din ipostazele de bețivan un personaj simpatic (de remarcat este că starea de ebrietate a personajului este jucată firesc, fără exagerări inutile). Deși trupa joacă la unison, se cuvine să fie menționați Emil Coșeru (făcând dintr-un Brambazzi dispus să dea oricât pentru un blazon, un personaj credibil, cu farmec și prestanță), Tatiana Ionesi (bine portretizând pe cealaltă pețitoare, Farfarella, o femeie ambițioasă, invidioasă și isterică în fragilitatea ei), Radu Ghilaș (joacă un Tonino ușor clovnesc și buclucaș, dar care se încadrează în profilul personajului), Anca Andrei (o Angela suavă, cu farmec de fetiță de pension), Dumitru Năstrușnicu (în rolul lui Leandro, aduce acea amprentă a tânărului ingenuu îndrăgostit, constrâns să se abțină în pornirile sale tandre aflate în paza privirii vigilente a bunicii iubitei), Silvia Popa (cu o anume forță de a tensiona prin candoare, susține partitura lui Batista, bătrâna sentimentală care lasă îngăduinței un timp de așteptare pentru ca dragostea pură a celor doi tineri să se împlinească), dar și de Constantin Pușcașu (care face din Pasqualito un personaj emblematic al breslei de secretari și contabili aflați în slujba negustorilor: astenic, zgârcit, timid, fricos). Deși o construcție solidă, dinamică, cu mult umor de situație și de limbaj, dar și bufonerii care fac deliciul publicului larg, acest spectacol lasă o impresie de teatru ușor prăfuit. Spectacolul se încadrează prin aceeași imagine monumentală, ușor modificată de evenimentele care-au transformat bordelul și cârciuma într-o nuntă cu două mirese și trei miri: superb momentul în care Gasparina dansează pe masă în rochie de mireasă! Oare de ce mireasa lui Balanzone nu a mai ajuns la nuntă? În schimb, prostituatele ies din rândul mesenilor și-i cer Farfarelei, noua regină a pețitoarelor, să le mărite cu un blazon, schițând un dans lasciv pe momentul muzical *Marița*.

Teatrul Național „Vasile Alecsandri“ Iași – Pețitoarele după *Hanuma* de Avxentie Zagarelli. Traducerea, scenariul și regia: Ion Sapdaru. Decor: Nicolae Mihăilă. Costume: Stela Verebceanu. Cu: Anne Marie Chertic (*Gasparina*), Tatiana Ionesi (*Farfarella*), Pușa Darie (*Orsola*), Silvia Popa (*Batista*), Petronela Grigorescu (*o precupeață*), Irina Răduțu Codreanu (*a doua precupeață*), Brândușa Aciobăniței (*a treia precupeață*), Anca Andrei (*Angela*), Teodor Corban (*Balanzone*), Emil Coșeru (*Brambazzi*), Radu Ghilaș (*Tonino*), Constantin Pușcașu (*Pasqualito*), Dumitru Năstrușnicu (*Leandro*), Gelu Zaharia (*prințul bătrân, primul negusor, primul prinț*), Cătălin Tudor Manea (*polițistul*), Daniel Busuioc (*al doilea prinț, al doilea negustor, al treilea prinț*), Ionuț Dumitru (*al treilea negustor*), Georgehe Nistor (*Bernardo*), Petru Budeanu (*Marcello*). Data reprezentației: 21 octombrie 2006.

Mircea MORARIU

Constanța

Vodevilul lugubru al vieții

În cartea *De la „Ion“ la „Ioanide“ – prozatori români ai secolului XX*, Nicolae Balotă îl consideră pe Max Blecher a fi „un Filoctet a cărui viață a însemnat un șir al patimilor“. Născut în 1909, Blecher a decedat în 1938 din cauza unei tuberculoze la coloana vertebrală. Firește că boala își va pune amprenta asupra